

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 209/2024-49

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara (sudca spravodajca) a sudcov Jany Baricovej a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej advokátom JUD. Oliverom Korcom, Zadunajská cesta 16, Bratislava, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Cdo/40/2021 z 28. februára 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 9. februára 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) zrušujúcim uznesením najvyššieho súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Napadnuté uznesenie navrhuje zrušiť a vec vrátiť najvyššiemu súdu na ďalšie konanie a priznať jej náhradu trov vzniknutých v konaní pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že v konaní vedenom pred Okresným súdom Bratislava IV pod sp. zn. 7C/416/2004 sa žalobkyňa [REDACTED] domáhala proti sťažovateľke ako žalovanej, resp. žalovanej v 1. rade a proti [REDACTED] ako žalovanému v 2. rade uloženia povinnosti uzavrieť zmluvu o prevode vlastníckeho práva k bytu v bytovom dome v zmysle ustanovení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o vlastníctve bytov“) ako nájomca bytu voči vlastníkovi bytového domu. Dňa 9. februára 1990 vtedajší zamestnávateľ žalobkyne [REDACTED], jej prideliť podnikový byt nachádzajúci sa v bytovom dome na [REDACTED]. Žalovaný v 2. rade nadobudol bytový dom vo verejnej dražbe 20. novembra 1992 (pred účinnosťou zákona o vlastníctve bytov) v rámci likvidácie majetku štátneho podniku [REDACTED].

ako fyzická osoba. Následne v roku 1997 vložil bytový dom ako nepeňažný vklad do základného imania sťažovateľky, a tým prešlo vlastnícke právo k bytovému domu na sťažovateľku. Žalobkyňa 13. decembra 1999 bezúspešne požiadala sťažovateľku o prevod predmetného bytu do vlastníctva.

3. Okresný súd v poradí prvým rozsudkom z 24. septembra 2012 zamietol žalobu proti žalovanému v 2. rade z dôvodu nedostatku jeho pasívnej vecnej legitímácie. Po vyriešení prejudiciálnej otázky platnosti právnych úkonov, na základe ktorých nadobudla vlastnícke právo k predmetnej nehnuteľnosti sťažovateľka, bol toho názoru, že žalovaný v 2. rade nebol vlastníkom bytového domu. Žalobu zamietol aj vo vzťahu k sťažovateľke. Keďže spôsob určenia ceny obsiahnutý v navrhovanej zmluve o prevode vlastníctva bytu vyhodnotil ako rozporný s kogentnými ustanoveniami zákona o vlastníctve bytov a pre nemožnosť modifikovať obsah tejto zmluvy, pre uvedený rozpor nemohol žalobe vyhovieť. V odôvodnení uviedol, že v prejednávanej veci nešlo o predaj bytového domu v rámci privatizácie, ale v rámci likvidácie štátneho podniku. Na uvedenom nič nemení skutočnosť, že likvidácia bola vykonaná podľa ustanovení zákon č. 92/1991 Zb. o podmienkach prevodu majetku štátu na iné osoby v znení neskorších predpisov.

3.1. Na základe odvolania žalobkyne Krajský súd v Bratislave rozsudkom sp. zn. 6Co/2/2013 z 25. marca 2013 rozsudok okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie, keďže vec posúdil právne odlišne ako okresný súd. V odôvodnení vyjadril názor, že ponuková povinnosť v zmysle § 16 ods. 1 zákona o vlastníctve bytov v súčasnosti zaťažuje sťažovateľku pre prípad, že by mienila predmetný byt predat'.

3.2. Po vrátení veci na ďalšie konanie okresný súd aj v poradí druhým rozsudkom z 2. júna 2016 žalobu zamietol. Z jeho odôvodnenia vyplýva, že na žalovaného v 2. rade (ako fyzickú osobu) sa nevzťahovalo obmedzenie podľa § 29 ods. 5 zákona o vlastníctve bytov, keďže nebol subjektom v zmysle § 18 ods. 1 tohto zákona, preto mu nič nebránilo, aby vložil celý bytový dom ako nepeňažný vklad do majetku sťažovateľky. Ak by však žalovaný v 2. rade chcel predat' predmetný byt, mohol by ho v zmysle § 16 ods. 1 zákona o vlastníctve bytov previesť iba do vlastníctva žalobkyne. Žalobu zamietol z dôvodu, že sťažovateľka byt nepredáva (podľa záverov krajského súdu), a preto nie je povinná predmetný byt odpredať ani žalobkyňi. Súčasne žalobkyňou predložená kúpna zmluva neobsahovala náležitosti tak, aby bola vkladu schopná.

3.3. Krajský súd rozsudkom sp. zn. 6Co/414/2016 z 25. januára 2017 rozsudok okresného súdu potvrdil, zotrval na právnom názore, ktorý bol aj pre okresný súd záväzný, a doplnil, že povinnosť previesť predmetný byt na žalobkyňu sťažovateľke nevyplýva ani z § 29 zákona o vlastníctve bytov, keďže nejde o družstevný, štátny ani obecný byt, jeho vlastníkom je sťažovateľka ako obchodná spoločnosť.

3.4. Proti rozsudku krajského súdu žalobkyňa podala dovolanie z dôvodu existencie vady napadnutého rozhodnutia podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) a z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Najvyšší súd rozhodol uznesením sp. zn. 5Cdo/80/2017 z 28. marca 2019 tak, že podané dovolanie odmietol z dôvodov podľa § 447 písm. c) a f) CSP.

3.5. Žalobkyňa napadla toto uznesenie ústavnou sťažnosťou. Ústavný súd nálezom sp. zn. IV. ÚS 372/2020 z 10. novembra 2020 vyslovil, že najvyšší súd týmto uznesením porušil jej práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, uznesenie zrušil a vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie. Najvyššiemu súdu vytkol, že žalobkyňou tvrdenú arbitrárnosť rozhodnutia krajského súdu riadne nepreskúmal a nedal jej na túto podstatnú námietku odpoveď, keď napriek

zrozumiteľnej argumentácii žalobkyne v podanom dovolaní, že napadnuté rozhodnutie krajského súdu je založené na neexistujúcej právnej norme, uzavrel, že tým namietala správnosť právnych záverov odvolacieho súdu, čo nezakladá vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP, a neprípustnosť jej dovolania podľa § 421 CSP odôvodnil tým, že dovolacia otázka formulovaná žalobkyňou je nejasná a neurčitá. Ústavný súd dodal, že úlohou okresného súdu a aj krajského súdu bolo posúdiť nielen to, či žalobkyňa má právo na prevod vlastníckeho práva k bytu, ktorý bol pôvodne bytom štátneho podniku, ale aj to, či na tento prevod možno aplikovať § 29 ods. 2 zákona o vlastníctve bytov a či sa povinnosť predaja vzťahuje aj na sťažovateľku ako právnu nástupníčku štátneho podniku.

4. Po vrátení veci na ďalšie konanie najvyšší súd napadnutým uznesením rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie z dôvodu existencie procesnej vady konania podľa § 420 písm. f) CSP. Nestotožnil sa s právnym záverom krajského súdu, že sťažovateľka ako vlastníčka domu, v ktorom sa nachádza predmetný byt, ho síce môže previesť iba na žalobkyňu, ktorá je jeho nájomníčkou, ale iba ak sa rozhodne predmetný byt predať. Takáto odkladacia podmienka podľa názoru najvyššieho súdu nevyplýva zo žiadneho ustanovenia zákona o vlastníctve bytov. Právny základ rozhodnutia krajského súdu preto nemá oporu v hmotnom práve a dôvody, ktoré ho viedli k takému rozhodnutiu, sú výsledkom arbitrárneho výkladu a aplikácie práva. S odkazom na svoju judikatúru uviedol, že vo výnimočných prípadoch aj arbitrárnosť právneho posúdenia veci súdmi nižších inštancií môže odôvodňovať prípustnosť dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP. Krajskému súdu uložil vykladať ustanovenia zákona o vlastníctve bytov v ich vzájomných súvislostiach a s prihliadnutím na účel tohto zákona ako celku. Vysporiadať sa ústavne konformným spôsobom s tým, či žalobkyňa má podľa § 16 ods. 1 zákona o vlastníctve bytov právo na prevod vlastníckeho práva k bytu, či na tento prevod možno aplikovať § 29 ods. 2 zákona o vlastníctve bytov, či sa povinnosť prevodu vzťahuje na sťažovateľku ako právnu nástupníčku štátneho podniku. A následne ak by krajskému súdu z jednotlivých ustanovení o vlastníctve bytov vyplynulo uplatnenie pravidla, že pre sťažovateľku platia obmedzenia zmluvného prevodu, garantuje to nárok žalobkyne na prevod bytu do jej vlastníctva bez odkladacej podmienky. Napadnuté uznesenie nadobudlo právoplatnosť 11. decembra 2023.

II.

Argumentácia sťažovateľky

5. Sťažovateľka považuje odôvodnenie napadnutého uznesenia za arbitrárne, vnútorne rozporné, nedostatočne odôvodnené. Najvyšší súd sa obmedzil na konštatovanie o arbitrárnosti rozsudku krajského súdu a na stanovenie úloh pre krajský súd. Konkrétne namieta, že:

a) právny záver najvyššieho súdu o absencii opory rozhodnutia krajského súdu (konkrétne odkladacej podmienky) v hmotnom práve nezodpovedá skutočnému obsahu odôvodnenia rozsudku krajského súdu, ktorý uviedol, že § 16 ods. 1 zákona o vlastníctve bytov zaväzuje sťažovateľku previesť predmetný byt len na žalobkyňu. Pokiaľ si však sťažovateľka chce predmetný byt ponechať vo svojom vlastníctve, nemožno jej uložiť povinnosť previesť ho na žalobkyňu. Najvyšší súd neuviedol, v čom krajský súd pri výklade § 16 ods. 1 zákona o vlastníctve bytov pochybil;

b) najvyšší súd uložil krajskému súdu použiť teleologický výklad, resp. rozhodnúť *contra verba legis*, čím by mohlo dôjsť k zásahu do právnej istoty, ako aj princípu del'by moci v právnom štáte,

a to bez zdôvodnenia nevyhnutnosti takéhoto postupu. Podľa sťažovateľky najvyššiemu súdu neprináleží ukladať súdom nižšej inštancie akú metódu výkladu majú použiť;

c) pri ukladaní ďalších úloh krajskému súdu najvyšší súd nezohľadnil skutkové okolnosti, keďže podľa sťažovateľky už boli splnené. Súdy už posúdili, či má žalobkyňa právo na prechod vlastníckeho práva podľa § 6 ods. 1 zákona o vlastníctve bytov, ako aj či sa na sťažovateľku vzťahujú obmedzenia § 29 ods. 2 tohto zákona, s negatívnou odpoveďou, keďže sťažovateľka nie je štátnym podnikom ani štátnou rozpočtovou či príspevkovou organizáciou, ani bytovým družstvom. Najvyšší súd opomenul vysvetliť, ako by na sťažovateľku mohol prejsť akýkoľvek záväzok štátneho podniku, keď v prejednávanej veci už bolo právoplatne rozhodnuté, že žalovaný v 2. rade nemal povinnosť previesť byt na žalobkyňu.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

6. Podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľky (ako žalovanej) je namiatané porušenie práv na súdnu ochranu a na spravodlivé súdne konanie napadnutým uznesením najvyššieho súdu, ktorým bol zrušený rozsudok krajského súdu potvrdzujúci zamietnutie žaloby o uloženie povinnosti sťažovateľke uzavrieť zmluvu o prevode vlastníckeho práva k bytu na žalobkyňu a vec bola vrátená krajskému súdu na ďalšie konanie. Dôvodom má byť nedostatočné odôvodnenie a arbitrárnosť napadnutého uznesenia.

7. Ústavný súd už v rámci svojej judikatúry opakovane vyslovil, že predpokladom na záver o porušení základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je len také porušenie, ktoré nie je napravitel'né alebo odstrániteľ'né činnosťou všeobecného súdu pred začatím konania alebo v konaní vo veci samej, resp. ktorého nápravu nemožno dosiahnuť procesnými prostriedkami, ktoré sú obsiahnuté v príslušnom procesnom kódexe (m. m. I. ÚS 148/03, III. ÚS 355/05, II. ÚS 307/06). V nadväznosti na to ústavný súd pripomína, že v rámci konania o ústavnej sťažnosti zásadne preskúmava len právoplatné rozhodnutia, a to v tom zmysle, že musí ísť o rozhodnutia, ktorými sa konanie vo veci samej právoplatne skončilo. V zmysle uvedeného v konaní, ktoré v čase predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti stále prebieha, nemožno uvažovať o splnení tejto požiadavky (m. m. IV. ÚS 361/2010, IV. ÚS 37/2020).

8. Pridržiavajúc sa svojej stabilnej judikatúry, ústavný súd ďalej poukazuje v kontexte zistenia, že predmetom jeho konania v danej veci je preskúmavanie kasačného rozhodnutia dovolacieho súdu, na to, že základné právo na súdnu ochranu, ako aj právo na spravodlivé súdne konanie „je výsledkové“, to znamená, musí mu zodpovedať proces ako celok, a skutočnosť, či napadnuté konanie ako celok bude spravodlivé, závisí od pokračujúceho konania a rozhodnutia všeobecných súdov (m. m. III. ÚS 33/04, IV. ÚS 163/05, II. ÚS 307/06, II. ÚS 155/08). V intenciách uvedeného ústavný súd preskúmal napadnuté uznesenie najvyššieho súdu z toho hľadiska, či v danej veci nejde o rozhodnutie spôsobilé výrazne a už nezvratným (nereparovateľným) spôsobom zasiahnuť do ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou zaručených základných práv sťažovateľky.

9. Ak ústavný súd v rámci svojej doterajšej rozhodovacej činnosti pripustil výnimky z tejto zásady, išlo o prípady, keď ešte pred právoplatným skončením konania vo veci samej bolo v konaní

o ústavnej sťažnosti napadnuté právoplatné rozhodnutie, ktorým sa skončila iba určitá časť konania alebo ktorým sa riešila iba určitá parciálna procesná otázka. Podmienkou na pripustenie takejto výnimky však je, že v konkrétnom prípade musí ísť o rozhodnutie spôsobilé výrazne a nezvratným (nereparovateľným) spôsobom zasiahnuť do ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou garantovaných základných práv alebo slobôd sťažovateľa, ako aj to, že námietka ich porušenia sa musí vzťahovať výlučne na dané štádium konania a nemohla by už byť uplatnená neskôr (IV. ÚS 195/2010), prípadne by sa tento negatívny dôsledok musel zároveň vzťahovať na výsledok konania a nebolo by ho možné korigovať v ďalšom procesnom postupe alebo v opravných konaniach (IV. ÚS 322/09).

10. Obdobne k prípustnosti dovolania – o ktorú ide aj v prerokúvanom prípade – ústavný súd stabilne judikuje, že otázka posúdenia, či sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, nie do právomoci ústavného súdu (napr. IV. ÚS 238/07, IV. ÚS 499/2011, IV. ÚS 161/2012, II. ÚS 98/2017). Otázka posúdenia prípustnosti dovolania je vnímaná ústavným súdom primárne ako otázka interpretácie (obyčajného) zákona a v tomto smere sa najvyššiemu súdu ponecháva značná autonómia s tým, že vyriešenie tejto otázky samo osebe nemôže viesť k záveru o porušení práva sťažovateľa (napr. II. ÚS 324/2010, II. ÚS 410/2016), samozrejme za predpokladu, že ide o riešenie ústavne udržateľné.

11. Po dôkladnom preskúmaní napadnutého uznesenia najvyššieho súdu ústavný súd konštatuje, že z hľadiska jeho odôvodnenia spĺňa ústavnoprávne požiadavky, ktoré sú naň kladené. Najvyšší súd jasne a zrozumiteľne vysvetlil dôvody, pre ktoré považoval dovolanie žalobkyne za dôvodné, ako aj dôvody, ktoré ho viedli k zrušeniu rozsudku krajského súdu. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia (tak ako už ústavný súd sumarizoval v bode 4 tohto uznesenia) vyplýva, že najvyšší súd v rozsudku krajského súdu identifikoval procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP, ktorá podľa jeho názoru spočívala v arbitrárnom výklade a aplikácii práva, keďže právny základ rozhodnutia krajského súdu nemá oporu v hmotnom práve. Konkrétne ide o právny záver krajského súdu o odkladacej podmienke, ktorá ponecháva vznik zákonnej povinnosti previesť vlastníctvo bytu na žalobkyňu na rozhodnutie sťažovateľky, či byt predá, alebo si ho ponechá vo svojom vlastníctve. Najvyšší súd krajskému súdu v ďalšom konaní uložil neobmedziť sa výlučne na jazykový výklad ustanovení zákona o vlastníctve bytov, ale použiť systematický a teleologický výklad a s jednotlivými špecifikovanými otázkami sa vysporiadať ústavne konformným spôsobom. V prípade, ak by krajský súd (rešpektujúc povinnosti uložené najvyšším súdom) pri výklade a aplikácii ustanovení zákona o vlastníctve bytov dospel k záveru, že pre sťažovateľku platia obmedzenia zmluvného prevodu, v takomto prípade by to podľa jeho právneho názoru garantovalo nárok žalobkyne na prevod bytu do jej vlastníctva bez odkladacej podmienky.

12. Z uvedeného je zrejmé, že ani pri rešpektovaní povinnosti vyplývajúcej pre súdy nižších inšancií z § 455 CSP najvyšší súd svojím záväzným názorom neuzavrel možnosť, aby krajský súd v prebiehajúcom konaní opakovane posúdil nárok žalobkyne na uzavretie zmluvy o prevode vlastníctva k predmetného bytu. Záväzný právny názor najvyššieho súdu vylučujúci odkladaciu podmienku sa uplatní iba v prípade, ak by krajský súd dospel k záveru, že pre sťažovateľku platia obmedzenia zmluvného prevodu vyplývajúce zo zákona o vlastníctve bytov.

13. V tejto súvislosti ústavný súd nemohol neprihliadnuť na kvalitu odôvodnenia napadnutým uznesením najvyššieho súdu zrušeného rozsudku krajského súdu, ako aj jemu predchádzajúcich rozhodnutí všeobecných súdov. Poukazuje na ich nesystémovosť a zmätočnosť, keďže z nich nie je jednoznačné, ako bola posúdená skutočnosť, že zákon o vlastníctve bytov nadobudol účinnosť až po tom, čo žalovaný v 2. rade nadobudol vlastníctvo k predmetnému bytovému domu, že ho nadobudol na verejnej dražbe, nie v rámci privatizácie, a to v spojení s právnym nástupníctvom sťažovateľky vo vzťahu k žalovanému v 2. rade, ako aj jeho právneho nástupníctva vo vzťahu k pôvodnému vlastníkovi [REDAKOVANÉ]. Z odôvodnenia jednotlivých rozhodnutí vydaných v rámci predmetnej veci sa navyše javí, že všeobecné súdy aplikovali a vykladali § 16 ods. 1 a § 29 ods. 2 zákona o vlastníctve bytov osobitne, bez ich vzájomného prepojenia, keď z nich možno vyvodiť záver, že sa na sťažovateľku vzťahuje povinnosť podľa § 16 ods. 1 tohto zákona, no zároveň sa na ňu nevťahuje § 29 ods. 2 tohto zákona (k tomu pozri napr. *Valachovič, M., Grausová, K., Cirák, J. Zákon o vlastníctve bytov a nebytových priestorov. Komentár. Bratislava : C. H. Beck, 2023, s. 1471 a nasl.*). Čo spôsobuje rozporuplnosť týchto rozhodnutí.

14. Na základe uvedeného ústavný súd konštatuje, že vo veci sťažovateľky nejde o prípad vyslovenia takého záväzného právneho názoru zo strany najvyššieho súdu, ktorým by bolo vopred záväzne predurčené rozhodnutie krajského súdu o merite veci spôsobom, ktorý by v budúcnosti (napr. aj z hľadiska prípadného neskoršieho ústavno-súdneho prieskumu meritórneho rozhodnutia) mal neodstrániteľné následky. Sťažovateľka bude mať naďalej možnosť uplatniť si svoje práva v civilnom súdnom konaní, a tým ovplyvniť konečné rozhodnutie vo veci. Odhliadnuc od uvedeného, ústavný súd odkazuje aj na opakované konštatovanie nedostatkov podstatných náležitostí žalobkyňou navrhovanej zmluvy o prevode vlastníckeho práva zakladajúcich samostatný dôvod zamietnutia žaloby.

15. Vyhodnotiac všetky už uvedené skutočnosti, ústavný súd konštatuje, že napriek argumentom sťažovateľky nezistil v danej veci dôvody na pripustenie výnimky zo zásady nevstupovať do rozhodnutia súdu, ktorým bolo zrušené rozhodnutie súdu nižšej inštancie. Na základe uvedeného tak dospel k záveru, že v danom prípade niet žiadnej spojitosti medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a namietaným porušením práv sťažovateľky, a preto jej ústavnú sťažnosť odmietol aj v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

16. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku už neprihádzalo do úvahy rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľky obsiahnutých v petite ústavnej sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. apríla 2024

Miloš Mad'ar
predseda senátu